

ΙΚΑΡΟΣ

ΜΑΡΤΥΣ!

Μετάφραση
Μυρσίνη
Γκανά

ΚΑΒΕΗ ΑΚΒΑΡ

ΜΑΡΤΥΣ!

Τίτλος πρωτοτύπου: *Martyr!*

© 2024, Kaveh Akbar

© 2024, Εκδόσεις Ίκαρος για την ελληνική γλώσσα

Μετάφραση από τα αγγλικά: Μυρσίνη Γκανά

Επιμέλεια κειμένου – Διόρθωση: Ιωάννα Ανδρέου

Σχεδιασμός – Εικονογράφηση εξωφύλλου: Barış Şehri

Στοιχειοθεσία – Σελιδοποίηση: Εκδόσεις Ίκαρος

Εκτύπωση: Κοτσάτος Α.Ε.

Βιβλιοδεσία: Ηλ. Μπουντάς – Π. Βασιλειάδης Ο.Ε.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης-Παρισιού, που κυρώθηκε με τον ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, της σελιδοποίησης, του εξωφύλλου και γενικότερα όλης της αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 2121/1993.

Πρώτη έκδοση: Ιούνιος 2024

ISBN 978-960-572-662-1

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΚΑΡΟΣ • ΒΟΥΛΗΣ 4, 105 62 ΑΘΗΝΑ • Τ: 210 3225152 • www.ikarosbooks.gr

ΚΑΒΕΗ ΑΚΒΑΡ

ΜΑΡΤΥΣ!

Μετάφραση
Μυρσίνη Γκανά

ΙΚΑΡΟΣ

Για τους μάρτυρες, που ζουν

Θεούλη μου, μόλις θυμήθηκα ότι πεθαίνουμε.

CLARICE LISPECTOR

ΣΑΪΡΟΥΣ ΣΑΜΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΙΝΤΙ, 2015

Ίσως ο Σάιρους να είχε πάρει τα λάθος ναρκωτικά στη σωστή σειρά ή τα σωστά ναρκωτικά στη λάθος σειρά, αλλά όταν τέλους ο Θεός τού απάντησε έπειτα από είκοσι επτά χρόνια σιωπής, αυτό που ο Σάιρους ήθελε περισσότερο από οτιδήποτε άλλο ήταν μια επανάληψη. Αποσαφήνιση. Ξαπλωμένος στο στρώμα του, που μύριζε κάτουρο και αποσμητικό Febreze, ο Σάιρους κοίταζε τον γυμνό γλόμπο στο ταβάνι και τον καλούσε να αναβοσβήσει ξανά, καλούσε τον Θεό να επιβεβαιώσει πως το τρεμπόιγμα του γλόμπου ήταν μια θεϊκή ενέργεια και όχι απλώς η ελαττωματική καλωδίωση του παλιού διαμερίσματος.

«Κάνε το ν' αναβοσβήσει» σκεφτόταν ο Σάιρους, όχι πρώτη φορά στη ζωή του. «Ένα νεύμα μόνο και θα πουλήσω όλα μου τα υπάρχοντα και θα αγοράσω μια καμήλα. Θα ξεκινήσω από την αρχή». Όλα του τα υπάρχοντα επί του παρόντος αποτελούνταν από μια στοίβα άπλυτα ρούχα και μια ντάνα βιβλία δανεικά κι αγύριστα από διάφορες βιβλιοθήκες, ποίηση και βιογραφίες, *Στον φάρο*, *Ο θείος μου ο Ναπολέων*. Ας τα αφήσουμε αυτά όμως: ο Σάιρους το εννοούσε. Γιατί να δεχτεί ο Προφήτης Μωάμεθ ολόκληρη επίσκεψη από έναν αρχάγγελο; Γιατί να δει

ο Σαούλ κυριολεκτικά το φως το αληθινό στον δρόμο για τη Δαμασκό; Εννοείται ότι ήταν εύκολο να αποκτήσεις ακλόνητη πίστη έπειτα από μια τόσο σαφή αποκάλυψη. Πώς ήταν δίκαιο να δοξάζονται αυτοί οι τύποι για μια πίστη που δεν ήταν καθόλου πίστη, που ήταν απλώς υπακοή σε αυτό που είχαν διαπιστώσει με τα ίδια τους τα μάτια ότι ήταν αληθινό; Και πώς ήταν λογικό να τιμωρείται η υπόλοιπη ανθρωπότητα που δεν είχε υπάρξει ποτέ κοινωνός μιας τόσο ρητής αποκάλυψης; Να αναγκάζονται όλοι οι άλλοι να πηγαίνουν σκουντουφλώντας από τη μια κρίση στην άλλη, απελπιστικά μόνοι;

Τότε όμως συνέβη και στον Σάιρους, εκεί ακριβώς, σ' εκείνο το άθλιο υπνοδωμάτιο στην Ιντιάνα. Ζήτησε από τον Θεό να φανερώσει Τον Εαυτό του, Την Εαυτή της, Το Εαυτό του, οτιδήποτε. Το ζήτησε με όλη την ειλικρίνεια που διέθετε, και που ήταν άφθονη. Αν κάθε σχέση ήταν μια αλληλουχία προελάσεων και υποχωρήσεων, ο Σάιρους δεν ήταν σχεδόν ποτέ εκείνος που υποχωρούσε, μοιραζόταν όλα τα σημαντικά πράγματα σχετικά με τον ίδιο με μια λέξη, ένα χαμόγελο, ένα ανασήκωμα των ώμων, σαν να έλεγε: «Έτσι είναι τα πράγματα. Γιατί θα έπρεπε να ντρέπομαι;».

Ήταν ξαπλωμένος εκεί, στο γυμνό στρώμα πάνω στο ξύλινο πάτωμα, αφήνοντας σαν σκυθρωπός πρίγκιπας τη στάχτη του τσιγάρου του να πέφτει στη γυμνή κοιλιά του, και σκεφτόταν: «Κάνε το φως να αναβοσβήσει, Κύριε, και θα αγοράσω γαϊδούρι, ορκίζομαι πως θ' αγοράσω καμήλα και θα πάω μ' αυτή στη Μεδίνα, στη Γεθσημανή, οπουδήποτε, απλώς κάνε το φως να αναβοσβήσει και θα τη βρω την άκρη, το υπόσχομαι». Έτσι σκεφτόταν, και τότε αυτό -κάτι- συνέβη. Ο γλόμπος τρεμόσβησε, ή ίσως έλαμψε για μια στιγμή πιο έντονα, σαν να άστραψε

το φλας κάποιας φωτογραφικής μηχανής από την άλλη μεριά του δρόμου, μόνο για ένα κλάσμα του κλάσματος του δευτερολέπτου, και μετά επέστρεψε στο φυσιολογικό, ένας κανονικός κίτρινος γλόμπος.

Ο Σάιρους προσπάθησε να ξαναμετρήσει τα ναρκωτικά που είχε κάνει εκείνη τη μέρα. Τον καθιερωμένο συνδυασμό αλκοόλ, μπάφω, τσιγάρων, Klonopin, Adderall, Neurontin, σε διάφορες δόσεις κατά τη διάρκεια της ημέρας. Του είχαν μείνει μερικά Percocet, αλλά τα φύλαγε για αργότερα, το βράδυ. Τίποτα από όσα είχε ήδη πάρει δεν ήταν κάτι εξωτικό, τίποτα που θα μπορούσε να του προκαλέσει παραισθήσεις. Μάλιστα ένιωθε αρκετά νηφάλιος, σε σχέση με τη συνηθισμένη του κατάσταση.

Αναρωτήθηκε μήπως ήταν το βάρος και μόνο της επιθυμίας του, ή της έντασης του βλέμματός του, που κούρασε τα μάτια του μέχρι που είδαν αυτό που ήθελαν να δουν. Αναρωτήθηκε μήπως έτσι ενεργούσε ο Θεός τώρα πια στον καινούργιο κόσμο. Έχοντας κουραστεί με τις εντυπωσιακές παρεμβάσεις όπως οι φλεγόμενες βάτοι και οι επιδρομές ακρίδων, ίσως ο Θεός να ενεργούσε πια μέσα από τα κουρασμένα μάτια μεθυσμένων Ιρανών στις αμερικανικές μεσοδυτικές πολιτείες, μέσα από φτηνιάρικα δίλιτρα μπέρμπον και ροζ χαπάκια που γράφουν G31 στη μια πλευρά. Ο Σάιρους ήπιε μια γερή γουλιά από το τεράστιο πλαστικό μπουκάλι Old Crow. Το ουίσκι έπαιζε για κείνον τον ρόλο που έπαιζε για τους κανονικούς ανθρώπους το κομοδίνο – στεκόταν πάντα δίπλα στο στρώμα του και κρατούσε συγκεντρωμένα όλα όσα του ήταν απαραίτητα. Τον έβγαζε καθημερινά από εκείνον ακριβώς τον ύπνο στον οποίο τελικά τον βύθιζε.

Ξαπλωμένος εκεί, αναλογιζόμενος το πιθανό θαύμα που μόλις είχε βιώσει, ζήτησε από τον Θεό να το ξανακάνει. Επιβεβαίωση, σαν να γράφεις δύο φορές τον κωδικό πρόσβασής σου σε κάποιο σάιτ. Ασφαλώς, αν ο πάνσοφος δημιουργός του σύμπαντος είχε θελήσει να αποκαλυφθεί στον Σάιρους, δεν θα υπήρχε καμία αμφιβολία. Ο Σάιρους κοιτούσε τον γλόμπο στο ταβάνι, που μέσα στην ομίχλη του καπνού από τα τσιγάρα του έμοιαζε με θαμπό φεγγάρι, και περίμενε να ξανασυμβεί. Αλλά δεν συνέβη. Όποια ελάχιστη αναλαμπή είχε σωστά ή λάθος ο Σάιρους αντιληφθεί δεν επαναλήφθηκε. Κι έτσι, ξαπλωμένος εκεί, στην αποπνικτική θολούρα μιας σχετικής νηφαλιότητας –ένα είδος μαστούρας από μόνη της-, ανάμεσα στα εσώρουχα και τα τενεκεδάκια και τα στεγνωμένα κάτουρα και τα άδεια μπουκαλάκια από χάπια και τα μισοδιαβασμένα βιβλία ανοιχτά πάνω στο πάτωμα, που έσπαγαν τη ράχη τους για να κοιτάξουν από την άλλη – ο Σάιρους είχε να πάρει μια απόφαση.

ENA

ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ ΑΡΓΟΤΕΡΑ

ΔΕΥΤΕΡΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΙΝΤΙ, 6 ΦΕΒΡ. 2017

«Θα πέθαινα για σένα» είπε ο Σάιρους μόνος του στην αντανάκλασή του στον μικρό καθρέφτη του νοσοκομείου. Δεν ήταν σίγουρος ότι το εννοούσε, αλλά ένιωθε καλά λέγοντάς το. Εδώ και εβδομάδες, έπαιζε ότι πεθαίνει. Όχι με τον τρόπο «Το έκανα ξανά. Κάθε δέκα χρόνια μια φορά» της Σύλβια Πλαθ. Ο Σάιρους εργαζόταν ως ηθοποιός στο νοσοκομείο του Πανεπιστημίου Κίντι. Είκοσι δολάρια την ώρα, δεκαπέντε ώρες την εβδομάδα, ο Σάιρους προσποιούνταν πως ήταν «από εκείνους που αποδημούν». Του άρεσε που το Κοράνι το έθετε έτσι, όχι «μέχρι να πεθάνεις» αλλά «μέχρι να βρεθείς μεταξύ εκείνων που αποδημούν». Σαν άφιξη σε μια καινούργια κοινότητα, μια κοινότητα που σε περίμενε με ανυπομονησία. Ο Σάιρους έμπαινε στο γραφείο του τετάρτου ορόφου του νοσοκομείου και μια γραμματέας τού έδινε μια καρτούλα με ένα ψεύτικο όνομα και ταυτότητα ασθενή δίπλα στο σκίτσο μιας φατσούλας στην κλίμακα πόνου 0-10, όπου το 0 ήταν μια χαμογελαστή «Κανένας πόνος» φατσούλα, το 4 ήταν μια ψύχραιμη «Πονάει κάπως» και το 10 ήταν μια «Πονάει φρικτά» φατσούλα που έκλαιγε, ένα κακάσχημο σκίτσο με ένα ανάποδο U για στόμα. Ο Σάιρους ένιωθε ότι είχε βρει την κλίση του.

Κάποιες μέρες, ήταν το άτομο που πέθαινε. Κάποιες άλλες, ήταν η οικογένειά του. Εκείνο το απόγευμα, ο Σάιρους θα ήταν η Σάλι Γκουτιέρες, μητέρα τριών παιδιών, και η φατσούλα θα ήταν ένα 6 «Πονάει ακόμα περισσότερο». Αυτές ήταν όλες οι πληροφορίες που διέθετε, προτού μπει σέρνοντας τα πόδια του ένας αγχωμένος φοιτητής ιατρικής με μια λευκή ποδιά που δεν έπεφτε καλά επάνω του και πει στον Σάιρους/Σάλι πως η κόρη του είχε ένα αυτοκινητιστικό δυστύχημα, πως η ιατρική ομάδα είχε κάνει ό,τι ήταν δυνατόν, αλλά δεν είχαν καταφέρει να τη σώσουν. Ο Σάιρους προσάρμοσε την αντίδρασή του στο 6, έτοιμος να βάλει τα κλάματα. Ρώτησε τον φοιτητή ιατρικής αν μπορούσε να δει την κόρη του. Έβρισε, κάποια στιγμή ούρλιαξε λίγο. Όταν ο Σάιρους έφυγε εκείνο το απόγευμα, βούτηξε μια μπάρα με γκρανόλα σοκολάτας από το ψάθινο καλαθάκι στο γραφείο της γραμματέως.

Οι φοιτητές της ιατρικής έδειχναν συχνά υπερβολική προθυμία να τον παρηγορήσουν, σαν οικοδεσπότες πρωινών τηλεοπτικών εκπομπών. Ή τους απωθούσε το προσποιητό της κατάστασης και δεν κατάφερναν να εμπλακούν συναισθηματικά. Πρόφεραν κοινοτοπίες από μια λίστα που είχαν αναγκαστεί να αποστηθίσουν, επιχειρούσαν να κατευθύνουν τον Σάιρους προς τις συμβουλευτικές υπηρεσίες του νοσοκομείου. Εντέλει έβγαιναν από το εξεταστήριο και ο Σάιρους έπρεπε να αξιολογήσει την ενσυναίσθησή τους συμπληρώνοντας μια φωτοτυπημένη φόρμα βαθμολογίας. Μια μικρή κάμερα σε ένα τρίποδο κατέγραφε κάθε αλληλεπίδραση για περαιτέρω εξέταση.

Κάποιες φορές ο φοιτητής ρωτούσε τον Σάιρους αν θα ήθελε να δωρίσει τα όργανα του αγαπημένου του προσώπου. Αυτή ήταν μία από τις συζητήσεις για τις οποίες τους εκπαίδευε το πανεπιστήμιο. Η δουλειά του φοιτητή ήταν να τον πείσει. Ο

Σάιρους ήταν ο Μπακ Στέιπλετον, βοηθός προπονητή της σχολικής ομάδας ράγκμπι, ευσεβής καθολικός. Μετρημένος, 2 στην κλίμακα του πόνου: «Πονάει λιγάκι». Η φατσούλα ήταν μάλιστα ακόμα χαμογελαστή, ίσα ίσα όμως. Η γυναίκα του βρισκόταν σε κώμα, ο εγκέφαλός της δεν έδειχνε σημάδια δραστηριότητας. «Μπορεί ακόμη να βοηθήσει κόσμος» είπε ο φοιτητής, ακουμπώντας αδέξια το χέρι του στον ώμο του Σάιρους. «Μπορεί ακόμη να σώσει τη ζωή κάποιων ανθρώπων».

Για τον Σάιρους, η μισή απόλαυση ήταν οι διαφορετικοί χαρακτήρες. Γινόταν η Ντέιζι ΒανΜπόγκαρτ, μια διαβητική λογίστρια που ο ακρωτηριασμός του ποδιού της κάτω από το γόνατο είχε πραγματοποιηθεί αργότερα απ' όσο θα έπρεπε. Για εκείνη, του είχαν ζητήσει να φορέσει νοσοκομειακή ρόμπα. Γινόταν Γερμανός μετανάστης, ο Φραντς Λινκς, μηχανικός, με εμφύσημα τελικού σταδίου. Γινόταν η Τζένα Ουάσινγκτον, το αλτσχάιμέρ του παρουσίαζε αναπάντεχα ραγδαία επιδείνωση. Ένα 8. «Πονάει πολύ».

Η γιατρός που του έκανε τη συνέντευξη για τη δουλειά, μια μεγαλύτερης ηλικίας λευκή γυναίκα με αυστηρά χείλη και βαριά μάτια, του είπε ότι της άρεσε να προσλαμβάνει ανθρώπους σαν εκείνον. Όταν ανασήκωσε το φρύδι του, του εξήγησε βιαστικά:

«Μη ηθοποιούς, εννοώ. Οι ηθοποιοί έχουν την τάση να γίνονται κάπως» – σχεδίασε μικρούς κύκλους στον αέρα με το χέρι της– «κάπως *Μάρλον Μπράντο*. Δεν μπορούν να μην τραβήξουν την προσοχή στον εαυτό τους».

Ο Σάιρους είχε προσπαθήσει να βάλει και τον συγγαίτιό του, τον Ζέε, στη δουλειά, αλλά ο Ζέε δεν είχε πάει καν στη συνέντευξη. Ζμπίγκνιου Ράμανταν Νόβακ, Πολωνοαιγύπτιος – Ζέε για συντομία. Δεν είχε ακούσει το ξυπνητήρι του, αλλά

ο Σάιρους υποψιαζόταν ότι η φάση τον φρίκαρε. Η δυσφορία του Ζέε για τη συγκεκριμένη δουλειά εκφραζόταν ξανά και ξανά. Έναν μήνα αργότερα, καθώς ο Σάιρους έφευγε για το νοσοκομείο, ο Ζέε τον κοιτούσε να ετοιμάζεται και κουνούσε το κεφάλι του.

«Τι;» ρώτησε ο Σάιρους.

Τίποτα.

«Τι;» ρώτησε ξανά ο Σάιρους, πιο έντονα.

Ο Ζέε έκανε μια γκριμάτσα και μετά είπε: «Απλώς δεν μου φαίνεται και πολύ υγιές, Σάιρους».

«Ποιο πράγμα;» ρώτησε ο Σάιρους.

Ο Ζέε έκανε πάλι την γκριμάτσα.

«Η φάση με το νοσοκομείο;»

Ο Ζέε κατένευσε και είπε: «Δηλαδή, ο εγκέφαλός σου δεν καταλαβαίνει τη διαφορά μεταξύ της προσποίησης και της αληθινής ζωής. Μετά από όλα αυτά που έχεις περάσει; Δεν μπορεί να είναι, δεν ξέρω... καλό για σένα. Για το εγκεφαλικό σου στέλεχος».

«Τα είκοσι δολάρια την ώρα είναι κάτι πολύ καλό για μένα» είπε ο Σάιρους, χαμογελώντας πλατιά, «για το εγκεφαλικό μου στέλεχος».

Αυτά τα χρήματα φαίνονταν πολλά. Ο Σάιρους σκέφτηκε πως, όταν έπινε, πουλούσε πλάσμα αίματος σ' αυτή την τιμή, είκοσι δολάρια τη φορά, με το αφυδατωμένο, μεθυσμένο αίμα του να κάνει ώρες για να κυλήσει, σαν μιλκσέικ μέσα από στενό καλαμάκι. Ο Σάιρους έβλεπε κόσμο να έρχεται, να τους περνάνε τη βελόνα και να φεύγουν, μέχρι να τελειώσει εκείνος.

«Και είμαι σίγουρος ότι κάποια στιγμή θα είναι καλό και για το γράψιμό μου» πρόσθεσε ο Σάιρους. «Πώς πάει αυτό που λένε, ότι πρέπει να ζω τα ποιήματα που δεν γράφω ακόμα;»

Ο Σάιρους ήταν καλός ποιητής όταν έγραφε, αλλά σπανίως έγραφε όντως. Προτού να κόψει το ποτό, δεν έγραφε τόσο πολύ, όσο έπινε για τη συγγραφή, περιγράφοντας το ποτό ως απαραίτητο για τη διαδικασία της, «σχεδόν μυστηριακό» –πραγματικά το έλεγε έτσι– στον τρόπο που «άνοιγε το μυαλό του στην κρυμμένη φωνή» κάτω από την τετριμμένη «φλυαρία της καθημερινότητας». Βεβαίως, όταν έπινε, σπανίως έκανε κάτι άλλο εκτός από το να πίνει. «Πρώτα πίνεις ένα ποτό, μετά το ποτό πίνει ένα ποτό, και μετά το ποτό πίνει εσένα!» δήλωνε με περηφάνια ο Σάιρους σε ένα δωμάτιο, σε ένα μπαρ, έχοντας ξεχάσει από ποιον είχε ξεσηκώσει την ατάκα.

Νηφάλιος, υπέμενε μεγάλες περιόδους συγγραφικού μπλοκαρίσματος, ή, πιο συγκεκριμένα, συγγραφικής αμφιθυμίας. Συγγραφικής αντιπάθειας. Αυτό που το καθιστούσε ακόμα χειρότερο ήταν το πόσο ο Ζέε ενθάρρυνε τον Σάιρους όποτε εκείνος όντως έγραφε κάτι. Ο Ζέε έκανε σαν παλαβός με κάθε νέο προσχέδιο του συγκατοίκου του, εξυμνώντας κάθε γύρισμα στίχου και πλεχτή ομοιοκαταληξία, και στο τσακ δεν τα κολλούσε στο ψυγείο του διαμερίσματος.

«“Ζεις τα ποιήματα που δεν γράφεις”;» είπε κοροϊδευτικά ο Ζέε. «Έλα τώρα, μπορείς και καλύτερα».

«Πραγματικά, δεν μπορώ» είπε ο Σάιρους, απότομα, προτού βγει από την πόρτα.

Όταν ο Σάιρους σταμάτησε στο πάρκινγκ του νοσοκομείου, ήταν ακόμα τσαντισμένος. Δεν ήταν ανάγκη να είναι όλα τόσο πολύπλοκα όσο τα έκανε συνέχεια ο Ζέε, σκεφτόταν. Καμιά φορά, η ζωή ήταν απλώς αυτό που συνέβαινε. Αυτό που συσσωρευόταν.

Ήταν ένα από τα αόριστα αξιώματα της ζωής του την εποχή που έπινε, στο οποίο επέμενε ακόμα ο Σάιρους, ακόμα και νηφάλιος. Δεν ήταν δίκαιο που, απλώς και μόνο επειδή ήταν νηφάλιος, περίμεναν όλοι από εκείνον να εξετάζει μέχρι εξαντλήσεως την κάθε του απόφαση. Αυτή η δουλειά ή η άλλη δουλειά, αυτή η ζωή ή άλλη. Το να μην πίνει ήταν ήδη ηράκλειος άθλος από μόνο του. Θα έπρεπε να του δίνεται μεγαλύτερη χάρις, όχι λιγότερη. Η βαθιά ουλή στο αριστερό του πόδι –από ένα ατύχημα πριν από χρόνια– έστελνε σουβλιές πόνου.

Ο Σάιρους υπέγραψε και μπήκε στο νοσοκομείο, προχώρησε στους διαδρόμους, προσπερνώντας δύο μητέρες που θήλαζαν δίπλα δίπλα σε μια αίθουσα αναμονής, και μπήκε στο ασανσέρ. Όταν έφτασε στο γραφείο του τετάρτου ορόφου, η γραμματέας τον έβαλε να υπογράψει ξανά και του έδωσε την κάρτα του για εκείνο το απόγευμα. Σάντρα Κάουφμαν. Καθηγήτρια μαθηματικών σε γυμνάσιο. Μορφωμένη, χωρίς παιδιά. Χήρα. Έξι στην κλίμακα του πόνου. Ο Σάιρους κάθισε στην αίθουσα αναμονής, ρίχνοντας ματιές στην κάμερα, στην αφίσα «Προειδοποιητικά σημάδια καρκίνου του δέρματος» στον τοίχο, με τις φρικιαστικές φωτογραφίες Άτυπων Σπύλων, Προκαρκινικών Υπερκερατώσεων. Οι ενδείξεις του μελανώματος: Ασυμμετρία, Όρια, Χρώμα, Διάμετρος και Εξέλιξη. Ο Σάιρους φαντάστηκε τον καρκίνο της Σάντρα βαθυκόκκινο, το ίδιο χρώμα με τον σπίλο «Διάμετρος» στην αφίσα.

Ύστερα από λίγο, μια νεαρή φοιτήτρια ιατρικής μπήκε μόνη στην αίθουσα, κοίταξε τον Σάιρους κι έπειτα την κάμερα. Ήταν λίγο νεότερη από κείνον, είχε τα καστανά μαλλιά της μαζεμένα σε έναν κομπό κότσο. Η ευθυτενής στάση της της έδινε έναν αέρα ακριβού ιδιωτικού σχολείου, γαλαζοαίματης της Νέας Αγγλίας.

Ο Σάιρους τη μίσησε αντανάκλαστικά. Αυτό το γιάνκικο αριστοκρατικό λούστρο. Φανταζόταν ότι είχε αριστεύσει στις εισαγωγικές της εξετάσεις, είχε πάει σε κάποιο ελίτ πανεπιστήμιο, και ένιωθε απογοήτευση που την έβαλαν για πρακτική στην Ιατρική Σχολή του Κίντι και όχι στο Γέιλ ή στο Κολούμπια. Τη φαντάστηκε να κάνει άχαρο, αποστειρωμένο σεξ με τον λαμπρύιο του συνεταίρου του πατέρα της, τους φαντάστηκε σε ένα κυριλέ εστιατόριο υπό το φως των κεριών να τσιμπολογούν ανόρεχτα τη μοσχαρίσια πικάτα τους, περιφρονώντας και οι δύο το καλαθάκι με το ψωμί. Τον πλημμύρισε ανεξήγητη απέχθεια, αδυσώπητη. Ο Σάιρους σιχάθηκε το πώς άνοιξε την πόρτα κάνοντας υπερβολικό θόρυβο, καταστρέφοντας την ηρεμία που απολάμβανε ως εκείνη τη στιγμή. Εκείνη κοίταξε πάλι την κάμερα και μετά συστήθηκε:

«Γεια σας, δεσποινίς Κάουφμαν. Λέγομαι δρ Μόνφορτ».

«Κυρία Κάουφμαν» τη διόρθωσε ο Σάιρους.

Η φοιτήτρια έριξε μια γρήγορη ματιά στην κάμερα.

«Εχμ, με συγχωρείτε;»

«Μπορεί ο κύριος Κάουφμαν να έχει πεθάνει, εγώ όμως παραμένω σύζυγός του» είπε ο Σάιρους, δείχνοντας μια υποτιθέμενη βέρα στο αριστερό του χέρι.

«Λυπάμαι πολύ, κυρία μου. Εγώ απλώς...»

«Δεν πειράζει, καλή μου».

Η δρ Μόνφορτ άφησε το σημειωματάριό της και στηρίχτηκε με το χέρι της στον νιπτήρα δίπλα στον οποίο στεκόταν, σαν να προσπαθούσε να πάρει ξανά μπροστά. Στη συνέχεια, μίλησε:

«Κυρία Κάουφμαν, φοβάμαι πως οι εξετάσεις έδειξαν έναν μεγάλο όγκο στον εγκέφαλό σας. Αρκετούς μεγάλους όγκους, βασικά, ενωμένους μεταξύ τους. Δυστυχώς, προσφύονται σε

ευαίσθητους ιστούς που ελέγχουν την αναπνευστική και καρδιοπνευμονική λειτουργία, και δεν μπορούμε να εγχειρήσουμε με ασφάλεια χωρίς να διακινδυνεύσουμε σοβαρές βλάβες σε αυτά τα συστήματα. Η χημειοθεραπεία και οι ακτινοβολίες αποτελούν μία επιλογή, όμως, λόγω της θέσης και της ωρίμανσης των όγκων, αυτές οι θεραπείες θα είναι πιθανότατα μόνο παρηγορητικές. Ο ογκολόγος μας θα μπορέσει να σας πει περισσότερα».

«Παρηγορητικές;» ρώτησε ο Σάιρους. Οι φοιτητές υποτίθεται πως έπρεπε να αποφεύγουν τους ιατρικούς όρους και τους ευφημισμούς. Όχι «πήγε σε ένα καλύτερο μέρος». Έπρεπε να λένε τη λέξη «πεθαίνω» όσο πιο συχνά γινόταν, έλεγαν οι οδηγίες, μια που έτσι απέφευγαν τη σύγχυση, βοηθούσαν να περάσει πιο γρήγορα ο ασθενής το στάδιο της άρνησης.

«Εμμμ, ναι. Για ανακούφιση από τον πόνο. Για να είστε πιο άνετα όσο τακτοποιείτε τις υποθέσεις σας».

Τακτοποιείτε τις υποθέσεις σας. Ήταν τραγική. Ο Σάιρους την απεχθανόταν.

«Με συγχωρείτε, γιατρέ – πώς σας είπατε; Μίλτον; Μου λέτε ότι πεθαίνω;» Ο Σάιρους χαμογέλασε σχεδόν καθώς είπε τη μία λέξη που εκείνη δεν είχε ακόμα τολμήσει να πει δυνατά. Την είδε να μορφάζει, και ο Σάιρους ένιωσε ηδονή με την αμηχανία της.

«Α, ναι, δεσποινίς Κάουφμαν, αχ, λυπάμαι πολύ». Η φωνή της ακουγόταν έτσι όπως φαίνονται οι λαγοί ακριβώς πριν το βάλουν στα πόδια.

«Κυρία Κάουφμαν».

«Ναι, σωστά, βεβαίως, με συγχωρείτε πάρα πολύ». Κοίταξε τις σημειώσεις της. «Απλώς, εδώ το χαρτί μου γράφει “δεσποινίς Κάουφμαν”».

«Γιατρέ, μου λέτε ότι δεν γνωρίζω το ίδιο μου το όνομα;»
Η φοιτήτρια έριξε ένα βλέμμα απελπισίας στην κάμερα.

Ενάμιση χρόνο νωρίτερα, στις αρχές της αποτοξίνωσης, ο Σάιρους είχε πει στον Γκέιμπ, τον υποστηρικτή του στους Αλκοολικούς Ανώνυμους, ότι θεωρούσε τον εαυτό του θεμελιωδώς κακό άνθρωπο. Εγωιστή, συμφεροντολόγο. Ακόμα και βάνανυσο. Ένας μεθύστακας κλέφτης αλόγων που σταματάει το ποτό είναι απλώς ένας νηφάλιος κλέφτης αλόγων, είπε ο Σάιρους, νιώθοντας περήφανος που το είχε σκεφτεί. Είχε χρησιμοποιήσει παραλλαγές αυτής της ατάκας αργότερα, σε δύο διαφορετικά ποιήματα.

«Μα δεν είσαι ένας κακός άνθρωπος που προσπαθεί να γίνει καλός. Είσαι ένας άρρωστος άνθρωπος που προσπαθεί να γίνει καλά» απάντησε ο Γκέιμπ.

Ο Σάιρους την κράτησε αυτήν τη σκέψη. Ο Γκέιμπ συνέχισε:

«Για έναν εξωτερικό παρατηρητή, δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα σε έναν καλό άνθρωπο και σε έναν κακό άνθρωπο που συμπεριφέρεται σαν καλός άνθρωπος. Μάλιστα, πιστεύω πως ο Θεός αγαπάει τον δεύτερο λίγο περισσότερο».

«Καλός άνθρωπος τραβεστί» σκέφτηκε δυνατά ο Σάιρους. Έτσι έλεγαν έκτοτε.

«Και βέβαια όχι, κυρία Κάουφμαν, σε καμία περίπτωση δεν προσπαθώ να διαφωνήσω» τραύλισε η φοιτήτρια. «Πρέπει να έχει γραφτεί λάθος εδώ στο χαρτί. Σας ζητώ συγγνώμη. Υπάρχει κάποιος που θα θέλατε να ειδοποιήσουμε;»

«Ποιον θα σας ζητούσα να ειδοποιήσετε;» ρώτησε ο Σάιρους.
«Τον διευθυντή στο σχολείο όπου δουλεύω; Είμαι ολομόναχη».

Η δρ Μόνφορτ ίδρωνε από το άγχος. Το κόκκινο φωτάκι της κάμερας αναβόσβηνε, σαν πυγολαμπίδα που κορόιδευε τα τεκταινόμενα.

«Έχουμε εξαιρετικούς συμβούλους εδώ στο Κίντι» είπε.
«Στην εθνική κατάταξη...»

«Είχατε ποτέ κάποιον ασθενή που να θέλει να πεθάνει;» τη διέκοψε ο Σάιρους.

Η φοιτήτρια τον κοίταξε, χωρίς να λέει τίποτα, εκπέμποντας γνήσια περιφρόνηση, μετά βίας συγκρατημένη οργή. Ο Σάιρους σκέφτηκε ότι μπορεί και να τον χτυπούσε.

«Ή ίσως που να μη θέλει να πεθάνει» συνέχισε ο Σάιρους
«αλλά να θέλει απλώς να μπει ένα τέρμα στα βάσανά του;».

«Κοιτάξτε, όπως σας είπα, προσφέρουμε ένα ευρύ φάσμα παρρηγορητικών θεραπειών» είπε μέσα από τα δόντια της, κοιτάζοντας έντονα τον Σάιρους, τον ίδιο τον Σάιρους, πίσω από την κυρία Κάουφμαν, καλώντας τον να συμμορφωθεί.

Δεν της έδωσε σημασία.

«Την τελευταία φορά που νόμιζα πως ήθελα να πεθάνω, πήρα ένα μπουκάλι Everclear, ενενήντα πέντε τοις εκατό αλκοόλ, και κάθισα στην μπανιέρα μου πίνοντας από το μπουκάλι, ρίχνοντας λίγο και στο κεφάλι μου. Μια γουλιά για μένα, μια για τα μαλλιά μου. Ο στόχος ήταν να τελειώσω έτσι το μπουκάλι και μετά να μου βάλω φωτιά. Θεατρινισμός, ε;»

Η δρ Μόνφορτ δεν είπε τίποτα. Ο Σάιρους συνέχισε:

«Αλλά όταν είχα τελειώσει περίπου το ένα τέταρτο του μπουκαλιού, συνειδητοποίησα ξαφνικά ότι δεν ήθελα να κάψω όλους τους υπόλοιπους στην πολυκατοικία».

Αυτό ήταν αλήθεια. Εκείνη η μικρή αναλαμπή διαύγειας, ανάλαφρη, σαν ένα λαμπύρισμα του ήλιου πάνω σε ένα φίδι στο χορτάρι. Συνέβη μερικούς μήνες προτού κόψει το ποτό ο Σάιρους, και μόνο αφού είχε μεθύσει για τα καλά μπόρεσε να θυμηθεί την ύπαρξη των άλλων ανθρώπων, και το γεγονός ότι η φωτιά εξαπλώνεται, και πως, αν έβαζε φωτιά στον εαυτό του στην μπανιέρα ενός διαμερίσματος του πρώτου ορόφου, πιθανότατα θα έπιαναν φωτιά και όλα τα άλλα διαμερίσματα. Το ποτό λειτούργουσε έτσι καμιά φορά, αποσαφηνίζοντας –στιγμιαία– αυτό που δεν κατάφερνε να αποσαφηνίσει το μυαλό του. Ήταν σαν να κάθεται στην καρέκλα του οφθαλμίατρου, με το ποτό να βάζει και να βγάζει τους διαφορετικούς φακούς του μπροστά στα μάτια σου, και κάποιες φορές, για μια στιγμή, θα ήταν ο σωστός φακός, εκείνος που σου επέτρεπε να δεις φευγαλέα τον κόσμο όπως όντως ήταν, πέρα από τη θλίψη σου, πέρα από την άδικη μοίρα σου. Αυτή τη διαύγεια μόνο το αλκοόλ την έδινε και τίποτα άλλο. Να βλέπεις τη ζωή όπως όλοι οι άλλοι, ως ένα μέρος που θα μπορούσε να σε χωρέσει. Αλλά βεβαίως ένα δευτερόλεπτο αργότερα θα προσπερνούσε με ταχύτητα τη διαύγεια με έναν καταιγισμό όλο και πιο αδιάφανων φακών, μέχρι που το μόνο που μπορούσες να δεις ήταν το σκοτάδι του ίδιου σου του κρανίου.

«Το πιστεύετε αυτό;» συνέχισε ο Σάιρους. «Έπρεπε να γίνω τελείως λιώμα για να καταφέρω να σκεφτώ ότι η φωτιά που θα με καταβρόχθιζε μέσα στην μπανιέρα δεν θα έσβηνε απλώς από μόνη της».

«Κυρία Κάουφμαν...» ψέλλισε η φοιτήτρια. Έσφιγγε τα χέρια της, μία από εκείνες τις «συμπεριφορές σωματικής δυσφορίας» που ο Σάιρους έπρεπε, υποτίθεται, να σημειώσει στην αξιολόγησή του.

«Θυμάμαι μάλιστα να κάθομαι εκεί πέρα, μέσα στην μπα-
νιέρα, και να κάνω τους υπολογισμούς. Δηλαδή, με νοιάζει
όντως αν θα πάρω κι άλλους μαζί μου; Αυτούς τους αγνώστους.
Έπρεπε να ξεκαθαρίσω αν είχαν κάποια σημασία για μένα ή
όχι. Πόσο άρρωστο είναι αυτό;»

«Κυρία Κάουφμαν, αν έχετε πρόβλημα με αυτοκτονικές
σκέψεις, έχουμε μέσα...»

«Ω, έλα τώρα, απλώς μίλησέ μου. Θέλεις να γίνεις για-
τρός, έτσι δεν είναι; Στέκομαι εδώ μπροστά σου, σου μιλάω.
Κατέληξα να βγω από την πολυκατοικία, μούσκεμα στο αλ-
κοόλ, αν και όχι και τόσο μούσκεμα, εξατμίστηκε γρήγορα,
νομίζω, θυμάμαι ότι είχα ξαφνιαστεί που δεν ήμουν περισσό-
τερο μούσκεμα. Υπήρχε ένας μικρός χώρος με γρασίδι ανάμε-
σα στο κτίριό μας και το διπλανό, ένας πάγκος για πικνίκ με
μια από αυτές τις ενσωματωμένες ψησταριές με κάρβουνα.
Θυμάμαι ότι σκέφτηκα πως ήταν αστείο, να μου βάλω φω-
τιά δίπλα σε μια ψησταριά. Είχα φέρει έξω το Everclear και
τον αναπτήρα, θυμάμαι –είναι περίεργο αυτό– πως ήταν ένας
αναπτήρας των Chicago Bears. Δεν έχω ιδέα πώς είχε πέσει
στα χέρια μου. Και θυμάμαι ότι καθόμουν εκεί στον πάγκο
και ένιωθα, παρά το Everclear μέσα και πάνω μου, θυμάμαι
ότι καθόμουν και ένιωθα, όχι ακριβώς χαρά, αλλά μια απλό-
τητα, ίσως; Σαν μέδουσα που απλώς επιπλέει. Κάποιος έχει
πει ότι το αλκοόλ μειώνει τη “θανάσιμη ένταση” της ζωής.
Ίσως αυτό να ήταν».

Έξω τα σύννεφα είχαν φουσκώσει και μαυρίζει, φορτωμένα
βροχή, ολόκληρος ο ουρανός ένα πληγωμένο ζώο σε ένα ύστατο
αγωνιώδες ξέσπασμα. Το δωμάτιο του νοσοκομείου είχε ένα μι-
κροσκοπικό παράθυρο ψηλά στον τοίχο, μάλλον τοποθετημένο

σ' αυτή τη θέση ώστε οι άνθρωποι στον δρόμο να μην μπορούν να βλέπουν μέσα. Η φοιτήτρια δεν κουνήθηκε.

«Έχεις αυτό το όργανο εδώ;» τη ρώτησε ο Σάιρους, δείχνοντας τη βάση του λαιμού του. «Ένα όργανο απόγνωσης που απλώς πάλλεται ακατάπαυστα; Πάλλεται και στέλνει κύματα τρόμου, κάθε μέρα, πεισματικά; Δες και πιστεύει ότι πίσω από την κουρτίνα κρύβεται ένας πάνθηρας έτοιμος να σε κατασπαράξει, αλλά δεν υπάρχει πάνθηρας και τελικά δεν υπάρχει ούτε καν κουρτίνα; Αυτό ήθελα να σταματήσω».

«Τι κάνατε;» ρώτησε η φοιτήτρια, επιτέλους. Κάτι μέσα της έμοιαζε να έχει χαλαρώσει λιγάκι, να έχει παραδοθεί στη ροή της στιγμής.

«Ξαναγύρισα στο διαμέρισμά μου». Ο Σάιρους ανασήκωσε τους ώμους. «Ήθελα να σταματήσω τον πόνο. Ξαφνικά μου φάνηκε πως το να αυτοπυρποληθώ θα πονούσε πολύ».

Η δρ Μόνφορτ χαμογέλασε, έκανε ένα ανεπαίσθητο νεύμα με το κεφάλι.

Ο Σάιρους συνέχισε:

«Έκανα ένα ντους και ξεράθηκα στον ύπνο. Συνέχισα να υπάρχω. Το ίδιο και ο τρόμος όμως. Νόμιζα πως το να αποτοξινωθώ θα βοηθούσε, αυτό συνέβη αργότερα. Η ανάρρωση. Και όντως βοήθησε, με τον τρόπο της. Σίγουρα με έκανε λιγότερο φόρτωμα στους ανθρώπους γύρω μου, δημιουργούσε λιγότερο πόνο σ' εκείνους. Αλλά βρίσκεται ακόμα μέσα μου, εκείνο το όργανο της απόγνωσης». Έδειξε και πάλι τον λαιμό του. «Είναι στον λαιμό μου, σφυροκοπάει όλη μέρα κάθε μέρα. Και η ανάρρωση, οι φίλοι, η τέχνη – όλα αυτά απλώς το μουδιάζουν για μια στιγμή. Ποια λέξη χρησιμοποίησες;».

«Παρηγορητικό;»

«Ναι, σωστά, παρηγορητικό. Όλα αυτά είναι παρηγορητικά. Ακινητοποιούν τον πόνο, αλλά δεν τον διώχνουν».

Η φοιτήτρια έμεινε ασάλευτη για μια στιγμή και μετά κάθισε στην καρέκλα απέναντι από τον Σάιρους. Επάνω της έπεφταν μελανές ακτίνες από το παράθυρο, σαν να τη σημάδευε κάποιος ουράνιος προβολέας. Είπε, πολύ συνειδητά: «Ξέρετε, κυρία Κάουφμαν, είναι πολύ πιθανό, σύννηθες μάλιστα, να υπάρχουν ψυχολογικές συννοσηρότητες. Απ' ό,τι φαίνεται, αναζητήσατε βοήθεια για τα θέματα εθισμού, κι αυτό είναι εξαιρετικό. Ίσως όμως να υπάρχει και κάποιο άλλο νόσημα ταυτόχρονα για το οποίο δεν λαμβάνετε θεραπεία, ίσως αγχώδης διαταραχή ή μείζων κατάθλιψη ή κάτι άλλο. Θα σας έκανε καλό αν αναζητούσατε βοήθεια και γι' αυτό». Χαμογέλασε λιγάκι και μετά πρόσθεσε: «Δεν είναι πολύ αργά, ακόμα και με τους όγκους». Ήταν ο τρόπος της να καλέσει τον Σάιρους ξανά στην παράστασή τους, κι εκείνος ανταποκρίθηκε. Ένωσε ξαφνικά να κοκκινίζει από ενοχές.

Ο Σάιρους συμπεριφέρθηκε ευχάριστα για το υπόλοιπο της παράστασης. Όταν τελείωσαν μερικά λεπτά αργότερα και η φοιτήτρια βγήκε από το δωμάτιο, της έγγραψε μια βιαστική αλλά ενθουσιώδη αξιολόγηση και έφυγε τρέχοντας σχεδόν από το νοσοκομείο, βαθύτατα ντροπιασμένος.